

Інвестиційні важелі забезпечення економічного розвитку регіону

Ірина Володимирівна Тяжкороб,
доцент кафедри фінансів
Львівського інституту банківської справи
Університету банківської справи Національного банку України (м. Київ),
кандидат економічних наук, доцент

Анотація. Уточнено визначення поняття «інвестиційні важелі» та охарактеризовано їх дію на регіональному рівні. Узагальнено інвестиційні важелі за різними класифікаційними ознаками та з огляду на посилення євроінтеграційних процесів в Україні виділено їх поділ за місцем, яке займають учасники інвестиційного процесу в структурі інвестиційного середовища регіону (держави). Запропоновано перейняти й адаптувати європейський досвід створення і функціонування таких багатосторонніх партнерств, як агентства регіонального розвитку, що сприятиме зростанню регіональної конкурентоспроможності.

Ключові слова: інвестиційні важелі, регіон, економічний розвиток, багатостороннє партнерство, стратегія.

Постановка проблеми. Ефективність реалізації стратегій економічного розвитку регіонів багато в чому залежить від досконалості використовуваних державою економічних важелів. Незадовільний соціально-економічний стан більшості міст, селищ і сіл свідчить, що традиційні інструменти регіональної політики є неідеальними, а державна ресурсна підтримка – неадекватною. Регіони вимушені перейти до самозабезпечення на основі активного пошуку ресурсів на місцях, виявлення та ефективного використання власного економічного потенціалу. Це потребує залучення громадськості до процесу прийняття стратегічних рішень і формування таких важелів, що сприятимуть встановленню партнерських відносин між державним, громадським і приватним суспільними секторами. Одними з таких важелів, що мають значний вплив на динаміку інвестиційних, а отже, й економічних процесів у регіонах, є інвестиційні важелі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У вітчизняній і зарубіжній науковій літературі питаннями формування політики і стратегії регіонального розвитку, а також їхній інвестиційній компоненті присвячено чимало публікацій [1–7; 10–18 та ін.]. У них інвестиційні важелі забезпечення економічного розвитку розглядаються або як складова системи інвестиційного механізму [1–3], або як вид фінансових важелів [4], або як форма державного впливу на інвестиційне середовище [5, с. 277–281]. Проте зміст поняття «інвестиційні важелі» ще й досі не має чіткого визначення, не з'ясовано і склад інвестиційних важелів. Це зумовлює необхідність проведення дальших досліджень у цьому напрямі, адже розуміння сутності інвестиційних важелів та узагальнення їх переліку дозволяє врахувати особливості сучасних реалій господарювання і виявити нові можливості впливу на інвестиційні процеси на різних рівнях управління.

Метою статті є формулювання сутності інвестиційних важелів, систематизація їх складу, а також визначення найбільш дієвих із них щодо забезпечення партнерської взаємодії між усіма зацікавленими в економічному розвитку регіону суспільними секторами.

Виклад основного матеріалу. Поняття «економічні важелі» сучасний економічний словник трактує як інструменти управління економікою, що включають систему цін і тарифів, фінансово-кредитні важелі, податки тощо, та є невід'ємною частиною господарського механізму [6, с. 819]. Звідси під інвестиційними важелями будемо розуміти інструменти впливу на інвестиційні процеси, що відбуваються на рівні держави, регіонів, галузей і підприємств (фірм), відповідно до поставлених цілей і завдань інвестиційної політики та стратегії. Щодо регіонального рівня, то дію інвестиційних важелів можна охарактеризувати як процес впливу державних органів влади та органів місцевого самоврядування на інвестиційну активність реальних і потенційних інвесторів з метою забезпечення позитивних довгострокових тенденцій в економічному розвитку регіону згідно з обраною стратегією.

У теперішній час фінансування реалізації стратегії регіонального розвитку здійснюється за рахунок багатьох джерел. Їх умовно можна поділити на дві групи: державні і недержавні. Державна фінансова підтримка полягає у виділенні коштів із державного, обласного, місцевого, районного бюджетів, бюджетів сіл та селищ району, а також державних бюджетних і позабюджетних цільових фондів (наприклад, кошти державного фонду охорони навколишнього природного середовища, пенсійного та соціального фондів та ін.). Як правило, з цих джерел фінансуються заходи щодо демографічного розвитку, освіти, малого підприємництва, соціального забезпечення і страхування [7, с. 17–18].

До недержавних джерел фінансування реалізації стратегії розвитку регіону можна віднести власні кошти суб'єктів господарювання, кошти страхових недержавних фондів, позичкові ресурси, надані банківськими і небанківськими фінансово-кредитними установами, іноземні інвестиції. Практика показує, що за рахунок цих джерел фінансуються програми з розвитку торгівлі та транспортного обслуговування, фінансової інфраструктури та фондового ринку [7, с. 17–18].

Реалізація стратегічних програм і проектів здійснюється також шляхом співфінансування, тобто

фінансування з кількох джерел, структурне співвідношення яких обумовлено особливостями галузевого спрямування проектів та наявністю різної величини приватного капіталу. Це, переважно, стратегічні програми і проекти з охорони здоров'я, житлової політики та житлово-комунального господарства, структурних змін економіки, розвитку агропромислового комплексу, інноваційно-інвестиційних процесів, транспортно-логістичного комплексу, розширення міжнародного співробітництва, ринку праці, зайнятості населення та екологічної політики [7, с. 17–18].

Попри існування достатньо великої кількості джерел, обсяг наявних фінансових коштів у регіонах обмежений. Це призводить до загострення конкурентної боротьби за їх використання. Тому особливого значення набуває проблема визначення пріоритетів фінансування проектів регіонального розвитку і вибору форм фінансової допомоги окремим підприємствам. Так, інтегрованою операційною програмою розвитку регіонів Польщі передбачено реалізацію чотирьох пріоритетів – це розвиток і модернізація інфраструктури з метою конкурентоспроможності регіону; прискорений розвиток людських ресурсів регіону; місцевий розвиток (аналогічно до першого пріоритету, але для малих проектів на місцевому рівні); технічна допомога [8, с. 23]. Програми регіонального розвитку Словаччини зорієнтовані на підтримку малого і середнього бізнесу; підвищення просторової мобільності робочої сили за рахунок розширення можливостей отримання доступного житла; відродження сіл; підтримку створення промислових парків [8, с. 49–50]. Загалом у Східній Європі внаслідок недостатньої кількості фінансових ресурсів, відсутності надійного апарату контролю, а також недовіри безвідплатних субсидій перевагу віддано податковим і кредитним пільгам та комерційним субсидіям, а в Західній Європі, де існує розвинена ринкова інфраструктура і наявний багатий досвід проведення регіональної політики, найбільш ефективним є надання субсидій під конкретні проекти [9, с. 32]. Водночас британські дослідники вважають, що точкові інвестиції не можуть у довгостроковій перспективі розв'язати проблеми безробіття і несприятливої структури промисловості. На їхню думку, залучення місцевого малого бізнесу є найбільш ефективним, оскільки на невеликі компанії витрачається менше державних коштів та їхня залежність від місцевих ринків значно вища, аніж великих фірм. Крім того, проблеми відсталіх територій Великобританії (Центральна Шотландія, південний прибережний район Уельсу) вирішуються шляхом залучення прямих іноземних інвестицій – американських, японських, західнонімецьких транснаціональних компаній [10].

На відміну від зарубіжних, українські економісти віддають перевагу галузевому підходу розвитку регіону [1]. Спираючись на низку досліджень, вони вважають, що пріоритетними будуть ті напрями інвестиційного забезпечення, які сприятимуть розвитку інноваційного потенціалу і конкурентоспроможності регіону у відносно короткі терміни. До таких напрямів віднесено виробництва електронної техніки та прила-

додування, виробництво енергетичного устаткування, атомна промисловість, квантова електроніка, лазерна техніка, інші наукомісткі галузі та виробництва. При цьому зазначається, що кожен із цих пріоритетів слугуватиме основою для розвитку суміжних виробництв, формування попиту на продукцію, вирішення питань зайнятості, зміни кон'юнктури виробництва тощо.

Накопичений світовий і відносно невеликий вітчизняний досвід фінансування реалізації стратегій регіонального розвитку знайшли відображення в сучасному стратегічному плануванні розвитку регіонів України. У нашій країні першочергового значення набувають такі пріоритети, як: надання фінансової підтримки суб'єктам господарювання всіх форм власності, які зареєстровано на території регіону, з метою реалізації інвестиційних, інноваційних, інфраструктурних та інших проектів, що мають стратегічне значення для підвищення конкурентоспроможності регіону; надання фінансової підтримки інвестиційним проектам у сфері дорожньо-транспортного будівництва і створення транспортної інфраструктури, розвитку місцевих, регіональних і міжнародних транспортних коридорів, мереж телекомунікації та енергетики, прилеглої до них інфраструктури; фінансування проектів, реалізація яких сприятиме розвитку імпортозамісного та експортноорієнтованого виробництва товарів і послуг у пріоритетних сферах, визначених у стратегії регіонального розвитку; сприяння формуванню на регіональному (місцевому) рівні об'єктів інфраструктури інвестиційно-інноваційного розвитку: бізнес-центрів, бізнес-інкубаторів, інноваційних і консалтингових центрів, венчурних фондів, а також координація їх діяльності з метою реалізації пріоритетів, визначених у стратегії; надання фінансової підтримки малому і середньому бізнесу з метою підвищення зайнятості та самозайнятості населення у сферах, визначених стратегією як пріоритетні; надання фінансової підтримки інвестиційним проектам, що ґрунтуються на використанні механізмів державно-приватного партнерства [7, с. 43–44].

Фінансування зазначених стратегічних пріоритетів та активізація інвестиційної діяльності в регіоні потребує формування відповідних інвестиційних важелів. Їх об'єднують за різними ознаками. Так, залежно від форми державного регулювання умов інвестиційної діяльності інвестиційні важелі можуть бути податковими, грошово-кредитними, амортизаційними, важелі щодо регулювання умов для іноземних інвестицій та інвестицій за межами країни, важелі щодо регулювання фондового ринку й ін. [5, с. 277–281]; залежно від складу елементів механізму державного управління інвестиційною діяльністю – правовими (закони, постанови, розпорядження), економічними (процентні ставки, податкові пільги, фінансові інструменти, квоти), організаційними (організаційні структури, функції окремих елементів організаційних структур, схеми комунікацій) та інформаційними (важелі, що впливають на якість інформації щодо об'єкта управління (моделі, методи, методика, програмні продукти), важелі, що не впливають на якість інформації

щодо об'єкта управління (статистичні дані, затверджені форми звітів) [2]; залежно від механізмів стимулювання інвестиційних процесів – ринковими, неринковими і частково ринковими [11].

Крім того, узагальнюючи існуючі класифікаційні ознаки фінансових важелів і враховуючи те, що інвестиційні важелі є складовими фінансових важелів, можна виділити такі їх групи: за суб'єктами використання (центрального органу влади і органів місцевого самоврядування); за рівнем впливу (економіка держави, регіонів, галузей, фізичних та юридичних осіб); за напрямом впливу на економічні процеси [стимульовальні (стимули) і стримувальні (санкції)]; за силою впливу на економічні процеси (сильні, що дають високі результати, і слабкі, наслідки від застосування яких не є очевидними і результати незначні); за періодом часу дії важеля (дають результат у довгостроковому періоді або в короткостроковому періоді); за підходом дії важеля [загальний, характерний для всіх суб'єктів інвестиційного процесу (єдиний рівень оподаткування, кредитування, фінансування) і селективний (диференційований)] [4; 12, с. 112–114].

Заслуговує на увагу поділ інвестиційних важелів за місцем, яке займають учасники інвестиційного процесу в структурі інвестиційного середовища регіону (держави), на важелі, що застосовуються до суб'єктів формування інвестиційних ресурсів, (вплив на схильність до інвестування); важелі, що застосовуються до суб'єктів забезпечення інвестиційного процесу (вплив на рівень розвитку інвестиційної інфраструктури), і важелі, що застосовуються до інституційних суб'єктів управління інвестиційно-інноваційними процесами на рівні регіонів чи держави в цілому [вплив на стан інвестиційного клімату регіону (держави)] [2]. Класифікація є відносно новою, хоча основний склад зазначених суб'єктів та їхня діяльність уже достатньо давно досліджені. Водночас посилення євроінтеграційних процесів в Україні створює передумови до вивчення досвіду країн ЄС щодо реалізації державної регіональної політики і пристосування вітчизняних механізмів фінансового та інвестиційного забезпечення розвитку регіонів до цих умов. Тому останнім часом з'явилися такі учасники інвестиційного процесу, як Державний фонд регіонального розвитку, державно-приватне партнерство і міжмуніципальне співробітництво. На думку вітчизняних економістів, найближчим часом вони мають стати дієвими інвестиційними важелями забезпечення економічного розвитку регіону [13, с. 46].

Так, Державний фонд регіонального розвитку є інститутом, який створено 2012 року для інвестиційного забезпечення регіонального розвитку: фінансування стратегій регіонального розвитку, державних програм із виконання заходів регіонального розвитку, програм подолання депресивних територій, програм соціально-економічного розвитку адміністративно-територіальних одиниць, фінансування розвитку транскордонного співробітництва. Однак аналіз напрямів використання коштів фонду 2013 року показав, що вони витрачаються для вирішення нагальних питань повсякденного місцевого економічного роз-

витку громад (модернізації житлово-комунального господарства, газифікації населених пунктів, будівництва і ремонту закладів соціальної сфери та ін.) [14], що можна було б здійснити за рахунок загального або спеціального фонду місцевих бюджетів. Отже, у даний час кошти фонду використовуються не за призначенням і його діяльність потребує переорієнтації на забезпечення реалізації стратегічних цілей розвитку регіонів.

Метою державно-приватного партнерства в різних формах є залучення на рівних (партнерських) умовах коштів з бюджету і приватного сектору для фінансування стратегічно важливих державних підприємств. Проте, як зазначають експерти, 2012 року було лише кілька прикладів успішного використання цього інвестиційного важеля – це передання в концесію двох шахт, будівництво системи водо- і теплопостачання у м. Краматорську Донецької області, а також будівництво стадіонів у містах Харкові і Донецьку [13, с. 51]. Основними причинами невдач при реалізації проектів державно-приватного партнерства є відсутність органів контролю і фінансова неспроможність партнерів, а також виникнення непередбачених ризиків [15, с. 85]. У результаті частка приватного сектору в інвестиційних проектах державно-приватного партнерства не перевищує 10% [13, с. 51; 15, с. 82]. Звідси виникає необхідність удосконалення механізму державно-приватного партнерства, застосування інших моделей співпраці держави і бізнесу (наприклад, контракти на управління і лізинг, «проекти зеленого поля», продаж активів).

Міжмуніципальне співробітництво являє собою відносини між двома або кількома органами місцевого самоврядування, які мають статус юридичних осіб і певну політичну, юридичну та фінансову автономію (відповідно до Європейської хартії місцевого самоврядування) [16]. Ця співпраця пов'язана з обміном набутого досвіду в наданні окремих послуг (утилізація відходів, водопостачання, транспорт), об'єднанням на добровільній договірній основі фінансових й інших ресурсів (кадри, земля, обладнання, будівлі тощо) і зусиль для розв'язання спільних проблем місцевого та регіонального розвитку. На жаль, сьогодні міжмуніципальне партнерство здійснюється лише на рівні окремих міст і районів. Зокрема, 2012 року угоди про стратегічне партнерство укладено містами Закарпатської, Івано-Франківської та Львівської областей, містами і районами Харківської області. При цьому основними напрямами спільної діяльності стали торгівля, підприємницька діяльність, надання освітніх послуг, налагодження культурних зв'язків, забезпечення екологічної безпеки і розроблення проектів щодо залучення інвестицій [13, с. 52]. На думку українських економістів, міжмуніципальне співробітництво може набутися поширення серед територіальних громад країни за умов удосконалення чинного законодавства щодо здійснення міжмуніципального партнерства, підтримки держави шляхом включення цього питання до різних державних програм, підготовки кадрів для реалізації проектів міжмуніципального співробітництва, а також інформування населення і представників основ-

них ключових груп про переваги та потенціал міжму-ніципального співробітництва [16].

Окрім зазначених інститутів територіального розвитку, в європейських країнах і США до процесу регіонального управління залучаються також такі суб'єкти, що не входять до вертикалі виконавчої влади і не є органами місцевого самоврядування, – це асоціації муніципалітетів; національні агентства розвитку; торговельно-комерційні і промислові палати; технополіси; бізнесові та інноваційні центри; регіональні фінансові компанії; приватні консультанти та експерти; профспілки; організації, які займаються працевлаштуванням населення; організації, які спеціалізуються в поширенні нових технологій; бізнес-інкубатори; венчурні фонди; гарантійні фонди; благодійні фонди; місцеві агентства розвитку; комунальні фундації; заклади вищої освіти і регіональні наукові центри; технологічні дослідні лабораторії; агентства регіонального розвитку [17; 18, с. 20].

Завдання, виконувані спеціалізованими інститутами регіонального розвитку деяких європейських країн, наведено в *табл.*

Таблиця

Спеціалізовані інститути регіонального розвитку європейських країн та їхні завдання

Країна	Спеціалізовані інститути розвитку регіону	Виконувані завдання
Бельгія	Регіональні інвестиційні компанії	Стимулювання створення, реконструкція і розширення приватних фірм, створення нових державних компаній
	Регіональні корпорації розвитку	Управління регіональними банками даних, підтримка секторальних інтересів, участь в антикризовому управлінні фірмами
Швеція	Державні регіональні компанії	Пайова участь у реконверсії підприємств і організацій, організація виробництва нових товарів, підтримка малих і середніх підприємств
Нідерланди	Державні компанії регіонального розвитку	Удосконалення структури регіонів і розв'язання проблем безробіття, стимулювання розвитку власного потенціалу провінцій, посилення зв'язків між регіональною та національною промисловістю, надання допомоги малим і середнім підприємствам, пайова участь у діяльності окремих фірм
Угорщина	Повітові ради розвитку	Координація реалізації державної регіональної політики
Румунія	Агентства регіонального розвитку	

Примітка. Складено за [17; 18].

Цікавою щодо виконуваної «посередницької» функції в соціально-економічному розвитку території є діяльність агентств регіонального розвитку. Згідно з так званим «класичним» підходом, агентства регіонального розвитку являють собою «структури, створені на засадах партнерства між приватним, державним і громадським секторами з метою комплексного вирішення проблем певної території» [18, с. 21].

У країнах Європи вони почали утворюватись на початку 1980-х років з метою заохочення промислового розвитку та вдосконалення економічної і соціальної структури у проблемних, зокрема депресивних, регіонах. Уже на початку 1990-х років ці структури набули оптимальної інституційної форми партнерства між органами влади різного рівня, місцевим бізнесом і неурядовими організаціями. Відмінною рисою діяльності агентств регіонального розвитку від діяльності комерційних підприємств є те, що у процесах просторового розвитку вони не мають за мету отримання прибутку і реалізацію будь-яких політичних інтересів. Їхніми основними завданнями є підтримка зростання конкурентоспроможності підприємств регіону, пошук інтегрованого його розвитку шляхом надання інформації та консультацій (проведення маркетингових досліджень, надання консультацій щодо управління підприємствами, реклама регіону в міжнародному вимірі, залучення інвестицій, передавання нових технологій), фінансових ресурсів (надання кредитів, гарантій під банківські кредити, грантів і субсидій підприємствам, переважно малим і середнім), створення підприємницької інфраструктури (надання приміщень в оренду під офіси та виробництво, створення технологічних парків та бізнес-інкубаторів) і залучення всіх соціальних прошарків регіону [18, с. 22–24]. Саме виконання цих завдань є необхідним для успішної реалізації стратегій розвитку українських регіонів. Проте робота зареєстрованих на 01.01.2010 в Україні 43 агентств регіонального розвитку мала переважно фіктивний характер [7, с. 44–45] і на нинішній день ситуація не змінилась. Тому вважаємо, що слід підвищити рівень адаптації європейського досвіду створення і функціонування подібних багатосторонніх партнерств до реалій соціально-економічного розвитку регіонів в Україні.

Висновки. Сучасні реалії господарювання зумовлюють пошук нових і вдосконалення наявних інструментів впливу на обсяги та динаміку інвестицій задля економічного розвитку регіонів. Як показали результати аналізу, дієвим інвестиційним важелем у забезпеченні економічного розвитку регіонів може стати скоординована діяльність усіх суспільних структур у формі агентств регіонального розвитку. Такі інституції здатні отримати інтегральний результат від тісної взаємодії державних органів влади і місцевого самоврядування, з одного боку, і громадських об'єднань та бізнес-структур – з іншого. Цей результат, перш за все, полягатиме у зростанні регіональної конкурентоспроможності за інвестиції та робочі місця, а отже, сприятиме реалізації стратегії економічного розвитку регіону.

Список використаних джерел

1. Ковальська Л. Л. Інвестиційне забезпечення інноваційного розвитку регіону / Л. Л. Ковальська // Економічні науки : зб. наук. пр. – Луцьк : ЛДТУ, 2007. – Вип. 4 (16), ч. 1. – 236 с. – (Серія : Облік і фінанси).
2. Білошенко І. А. Удосконалення класифікації механізмів державного управління інвестиційними процесами / І. А. Білошенко // Економіка та управління підприємствами машинобудівної галузі: проблеми теорії та практики. – 2012. – № 1 (17). – С. 104–125.
3. Гудзь М. В. Інвестиційний механізм реалізації подітки регіонального розвитку / М. В. Гудзь // Теоретичні і практичні аспекти економіки та інтелектуальної власності. – 2010. – Т. 3. – С. 75–82.
4. Вусяницька М. П. Сутність та класифікація фінансових важелів впливу на соціально-економічний розвиток країни [Електронний ресурс] / М. П. Вусяницька. – Режим доступу : http://www.rusnauka.com/21_NTP_2011/Economics/3_90728.doc.htm.
5. Федоренко В. Г. Інвестування : підручник / В. Г. Федоренко. – [2-ге вид., перероб. і допов.]. – К. : Алерта, 2008. – 448 с.
6. Экономический словарь / под ред. А. Н. Азрилияна. – [2-е изд.]. – М. : Институт новой экономики, 2008. – 1152 с.
7. Стратегії розвитку регіонів: шляхи забезпечення дієвості : зб. матеріалів «круглого столу» / [С. О. Біла, О. В. Шевченко, В. І. Жук, М. О. Кушнір, І. В. Валюшко] ; за ред. С. О. Білої. – К. : НІСД, 2011. – 88 с.
8. Формування політики регіонального розвитку: досвід країн Центральної та Східної Європи в контексті вступу до ЄС [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://derzhava.in.ua/Lists/2/Attachments/1857/CEE_Report_UKR1.pdf.
9. Заболотна А. В. Регіональна економічна політика: світовий досвід / А. В. Заболотна // Вісник Університету банківської справи Національного банку України. – 2011. – № 2 (11). – С. 31–34.
10. Wren C. Industrial Restructuring and Regional Policy / C. Wren, J. Taylor // Oxford Economic Papers. – 1999. – № 51 (3). – С. 487–516.
11. Кириллов В. Д. Основи державного регулювання інвестиційної діяльності в Україні / В. Д. Кириллов // Держава і регіони. – 2003. – № 1. – С. 58–63.
12. Александрова М. М. Фінанси підприємств : навч. посібник / [М. М. Александрова, Н. Г. Виговська, Г. Г. Кірейцев, О. М. Петрук, С. О. Маслова] ; за заг. ред. Г. Г. Кірейцева. – [2-ге вид., перероб. і доп.] – К. : ЦУЛ, 2002. – 268 с.
13. Стимулювання економічного зростання на місцевому рівні : аналіт. доп. / [С. О. Біла, О. В. Шевченко, М. О. Кушнір, В. І. Жук та ін.] ; за ред. С. О. Білої. – К. : НІСД, 2013. – 88 с.
14. Розпорядження КМУ від 22 травня 2013 р. № 508-р «Про затвердження переліку інвестиційних програм (проектів), що фінансуються у 2013 році за рахунок коштів державного фонду регіонального розвитку» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/508-2013-%D1%80>.
15. Мотриченко В. М. Світовий досвід державно-приватного партнерства і реалії України / В. М. Мотриченко // Вісник Університету банківської справи Національного банку України. – 2012. – № 3 (15). – С. 82–85.
16. Демчишен В. Про деякі аспекти розвитку міжмуніципального співробітництва як інноваційного інструменту в реалізації державної регіональної політики в Україні [Електронний ресурс] / В. Демчишен, В. Толкованов. – Режим доступу : <http://www.viche.info/journal/2326/>.
17. Керецман В. Проблеми формування регіональної політики та регіонального управління в Україні [Електронний ресурс] / В. Керецман. – Режим доступу : <http://www.old.uzhnu.edu.ua/static/ndi/idurr/keresman.doc>.
18. Лендьял М. Інституційний механізм реалізації регіональної політики в країнах Центрально-Східної Європи / М. Лендьял // Регіональна політика в країнах Європи. Уроки для України / за ред. С. Максименка. – К. : Логос, 2000. – С. 62–98.

Summary. Determination of concept is specified «investment levers» and their action is described at regional level. Generalized investment levers after different classification signs, and taking into account strengthening of eurointegration processes in Ukraine their division is selected after a mestome which is occupied by the participants of investment process in the structure of investment environment of region (states). It is suggested to adopt and adapt European experience of creation and functioning of such multilateral partnerships, as agencies of regional development which will be instrumental in growth of regional competitiveness.

Keywords: investment levers, region, economic development, multilateral partnership, strategy.